

Kantoorgebouw Het Spanjaard Een inrichting verweven met het verleden

Kamiel Deinum

Op de plek tegenover het station wat nu een woonwijk is, stond ooit de enorme textiel fabriek van de firma Spanjaard. Een bronzen sculptuur voor het appartementencomplex bij de rotonde en de verering met een straatnaam (S.J. Spanjaardstraat) zijn de karige verwijzingen in de wijk naar het textielverleden en de fabriek die er ooit stond.

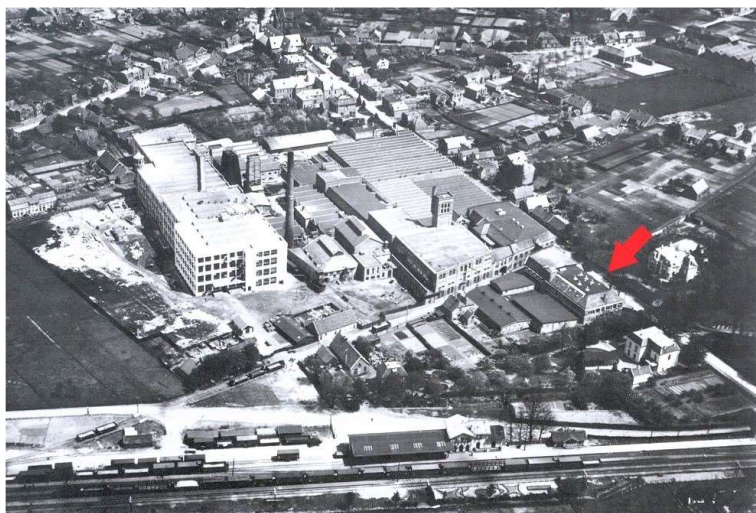
De Spanjaardfabriek, waar op het hoogtepunt meer dan 2.000 mensen werkten, werd in 1971 gesloten en na verloop van tijd gesloopt. Het kantoor is het enige gebouw dat gespaard is gebleven en is blijven staan. Het werd, nadat het zijn functie als kantoor van de fabriek had verloren, onder andere gebruikt als bedrijfsverzamelgebouw en was een tijd lang het kantoor van woningbouwvereniging Welbions. De inrichting van het pand was zakelijk en doelmatig. De historie van het pand was daarmee letterlijk 'verleden tijd' en weinig deed meer denken aan de functie die het ooit had.

Textielverleden

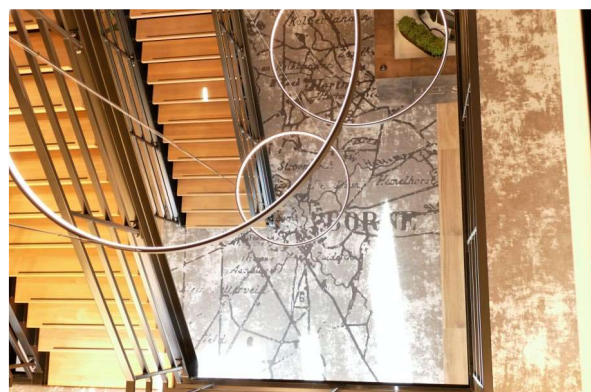
Sinds kort prijkt echter de naam 'Spanjaard' weer op de gevel en is de historie van het pand weer tot leven gebracht. Bouwbedrijf 'Building Design', dat het pand in 2017 kocht, heeft het kantoorpand samen met de andere medegebruikers vakkundig gerestaureerd.

De expertises van de verschillende bedrijven die nu een plek in het pand hebben, kwam goed van pas bij de restauratie. Zo zitten er onder andere een architectenbureau en een interieurinrichter, die mee hebben ontworpen aan de huidige inrichting van het pand. Het is duidelijk te zien dat zij zich daarbij hebben laten inspireren door de geschiedenis van de plek. Overal in het gebouw zijn verwijzingen naar het textielverleden van Borne en naar de firma Spanjaard, die meer dan een eeuw een fabriekscomplex had op deze locatie.

De Heemkundevereniging heeft bij de verbouwing een belangrijke rol gespeeld en allerlei informatie over het pand gegeven. Ik word dan ook met open armen ontvangen om het resultaat van de restauratie te komen bekijken.

De voormalige Spanjaardfabriek met rechtsonder het kantoor, het enige gebouw dat is blijven staan.

Plattegrond van Borne verwerkt in het tapijt op de begane grond

Inrichting met respect voor het verleden

Het was me niet opgevallen toen ik bij de receptie aan het wachten was, maar Romy Oerbekke - commercieel manager bij 'Het Spanjaard' - wees mij er later op tijdens de rondleiding. Op de begane grond is de plattegrond van oud Borne in het tapijt verwerkt. Als we later op de 1e verdieping lopen is het goed te zien. De oude dorpskern van Borne is duidelijk te herkennen.

En dat blijkt niet de enige verwijzing naar het verleden te zijn in dit pand. Overal in het gebouw komt het textielverleden van de roemrijke fabriek Spanjaard terug in de inrichting. Zo zijn in de ramen van de overlegkamers textieldraden verwerkt, is jute op de muren aangebracht en hangen foto's van de fabriek door het hele pand.

Dat de Spanjaardfabriek bij veel (oud) inwoners van Borne herinneringen oproept en nog steeds tot de verbeelding spreekt, blijkt wel uit het feit dat veel mensen tijdens de open dag van de heropening het kantoorpand met foto's en anekdotes kwamen aanzetten. Ook daar is dankbaar gebruik van gemaakt.

Textielverwijzingen bij de vergaderkamers

De namen van de vergaderkamers in het pand zijn ook ontleend aan de textielindustrie.

Zo hebben de kamers namen als Kraszaal, Ververij, Ketelhuis, Mikzaal en Spinnerij.

Textieldraden verwerkt in de ramen

Bij elke kamer hangt een bord met daarop een uitleg en verwijzing naar de huidige functie. Om even een voorbeeld aan te halen, de volgende tekst staat bij de Spinnerijkamer:

In een spinnerij werden vroeger dankzij stoomkracht losse vezels tot mooie draden gesponnen. Daarna volgde het twijnen: het samendraaien van meerdere enkelvoudige draden. Zo is ook de kunst om met veel goede ideeën tot een krachtig ontwerp te komen.

Daarnaast staat bij elke kamer ook telkens een leuke, op de naam geïnspireerde, spreuk als motivatie voor het overleg. Zo staat bij het Ketelhuis de spreuk

Bij elke kamer een leuke tekst verwijzend naar het textielverleden

'Hier komen goede gesprekken op stoom' en bij de Spinnerij *'Hier spinnen we garen terwijl we zinnen verzetten'*.

Standbeeld van de blauwe bok

Op de eerste verdieping staat een groot standbeeld van een blauwe bok. Een bekend verhaal in Borne en een verwijzing naar een ludieke actie van een paar zonen van de familie Spanjaard.

Zij hadden een bokkenwagen met een witte bok. Die maagdelijk witte bok lokten zij naar een kuil met indigo bij de fabriek. Indigo was een blauwe kleurstof die gebruikt werd om het textiel te kleuren. Ze lokten de bok de kuil met het blauwe water in en de arme bok ging vanaf dat moment indigo gekleurd door het leven. Dit verhaal wordt weer tot leven gebracht met een standbeeld van de blauwe bok.

Standbeeld van de blauwe bok op de 1° etage

Onder het standbeeld staat de tekst:

In een grote kuil lag het verwerkte Indigo uit de weverij.

De zonen van Izak Salomon lokten hier een prachtige witte bok in.

Met bokkenwagen en al. Een kwajongensstreek!

Alles liep goed af maar... de mooie witte bok bleef tot zijn dood prachtig blauw.

Soms moet je diep graven om kleur te bekennen.

Daar heb je dan wel een leven lang plezier van.

Originele kluisen

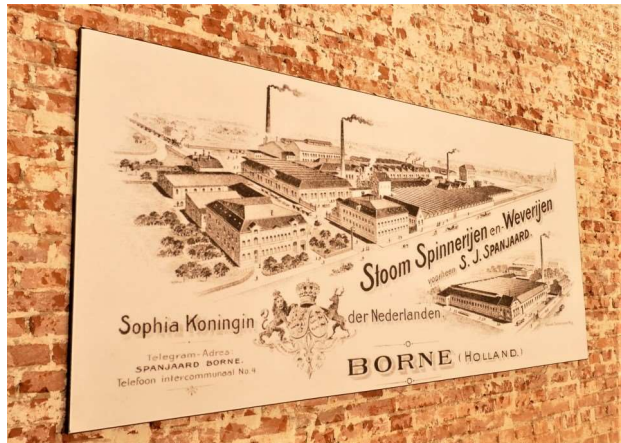
Gelukkig zijn er ook nog dingen uit het originele pand bewaard gebleven. Zo zijn de originele loodzware kluisdeuren uit het kantoor niet verloren gegaan en hebben zij weer een functie gekregen in het gebouw. Romy laat me de kluis zien waar vroeger het loon van de arbeiders in werd opgeslagen. Nu worden er andere belangrijke dingen in bewaard.

De kluis wordt namelijk *De kluisdeuren zijn hergebruikt als opslagruimte gebruikt* waarin onder andere ook bier staat opgeslagen. En niet zomaar een biertje, nee ook het bier verwijst naar het verleden. Het is het onlangs op de markt gekomen 'Spanjaard bier' met de beroemde afbeelding van de fabriek op het etiket. Een betere plek om dit bier op te slaan is er niet, in de kluisen van de voormalige Spanjaard fabriek.

Aan het einde van de rondleiding gaan Romy en ik nog even naar buiten. We kijken omhoog en zien 'Het Spanjaard' weer trots op de gevel van het gebouw staan. Zowel binnen als buiten is de historie weer tot leven gebracht. Een inrichting op een prachtige manier 'verweven' met het verleden.

We mogen blij zijn dat het textielverleden van Borne op deze manier in ere wordt gehouden.

De bekende afbeelding van de Spanjaardfabriek. Deze hangt prominent in het gebouw en staat eveneens op het etiket van Spanjaard bier.

Het Spanjaard staat weer trots op de gevel

Corona

le könt 'corona'dreenken as Mexicaans bier; doarbiej kö'j 'm ok nog oproken, as vertier.

**Mer hooft 'm as virus wal van de hoed!
Zo nich, dan 'dreekn iej 'm d'r (mögeliijk) oet'.**

**Of aans gezegd: "Dan bin iej de sigaar"
en***)

Wee van oeleu kan d'r ne toopasselijke,
ofsloetende zin op dichten?

Leo Leurink

*) ne mögelijke oplössing:
"en stoa'j in hoes met ow portret op 't dresswaar!"

